

Basilicata

Land achter Gods rug

Basilicata, in het diepe zuiden van Italië, is een van de minst bekende regio's van het land. Onterecht, want behalve het vele natuurschoon in het binnenland en twee heel verschillende kuststroken, bevindt zich hier ook de stad Matera, een juweel in de zuidelijke kroon.

TEKST PAUL VAN EIJDHOVEN | FOTOGRAFIE JEROEN BERENDS

Het is al wat later op de avond als we aankomen bij ons logeeraadres, Masseria Macchia. Eigenaren Maria en Francesco ontvangen ons hartelijk, maar dirigeren ons ook direct naar de eetzaal, want de rest van de gasten is al zo'n beetje klaar met dineren. In sneltempo volgen de smakelijke gangen elkaar op met daarbij een

witte wijn uit de regio. Zoals Francesco trots zegt: 'Il vino bianco è lucano', verwijzend naar de Romeinse benaming van dit deel van Italië, Lucania.

Francesco is de vierde generatie die de boerderij bestiert, waar nu ook appartementen en kamers worden verhuurd. Vooral nog vrijwel alleen aan Italianen vertelt Maria. 'Vroeger maakte dit gebied deel uit van Magna Graecia en was het heel belangrijk. Maar nu is het heel onbekend.' De volgende ochtend kunnen we het complex pas goed in ogenschouw nemen. De fraaie masseria, waar het echtpaar zelf woont, de bioscoopzaal, het zoutwaterzwembad, de gastenverblijven. Dit alles omgeven door sinaasappelbomen.

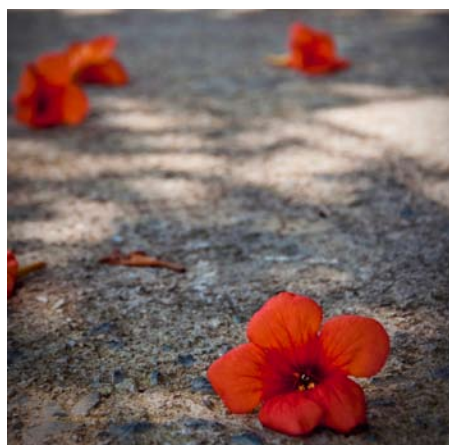
Onderdeel van het zoo hectare metende landgoed, waar olijfolie, jams en honing worden geproduceerd, is ook een stukje privé-strand waar we met het shuttlebus-

je uit 1972 (geheel in originele staat, vertelt Francesco), bekleed met formica en helblauw skai, naar toe worden gereden. We zijn de eersten en onze chauffeurs haasten zich om wat parasols uit te klappen. Een man uit het nabijgelegen Puglia slaat zijn dochttertje gade terwijl ze kniehoog in de zee staat. 'Ze is vier jaar oud, we hebben haar drie maanden geleden geadopteerd. Het gaat heel goed', vertelt hij liefdevol. De Ionische kust leek hem en zijn vrouw het ideale vakantieoord voor de kleine, want de zee loopt heel langzaam af. En zo te zien heeft het meisje het inderdaad uitstekend naar haar zin. Na terugkeer op de agriturismo, nemen we alweer afscheid van de sympathieke eigenaren.

Het nabijgelegen Metaponto is onze volgende stop. De *Tavole palatine* uit de zesde eeuw voor Christus zijn ons doel, resten

Links: de *Tavole palatine* in Metaponto; onder: de 21 meter hoge *Cristo Redentore* die boven Maratea uittorent. Rechterpagina: de Golf van Policastro.

van een Dorische tempel gewijd aan Hera. Na enig zoeken en eerst bij andere Griekse resten aanbeland te zijn, komen we bij de tempel. Vijftien pilaren zijn overgebleven van het gebouw dat eens zo'n 34 bij 14 meter groot was. Opdringerige muggen en andere insecten doen ons echter snel onze reis hervatten.

Tyrreense kust

Het verschil kan niet groter zijn. Van de vlakke Ionische kust zijn we via het groene, verlaten en bergachtige binnenland aanbeland bij het strookje kust van zo'n dertig kilometer lengte aan de Tyrreense zee dat bij Basilicata hoort. Ingeklemd tussen Campanië en Calabrië, ligt hier de badplaats Maratea. Vanuit zee rijzen de bergwanden omhoog en in plaats van brede zandstranden zijn er aan de Golf van Policastro slechts inhammen waar de liefhebber van zon en zee zich kan begeven.

Hoog boven Maratea torent de *Cristo Redentore* uit, met zijn 21 meter het vierde grootste Christus-beeld ter wereld. Het werd ontworpen door de Florentijnse kunste-

naar Bruno Innocenti, was klaar in 1965 en staat op 640 meter hoogte. Als wij er naartoe gaan zit het weer helaas niet mee, de Verlosser wordt verzwolgen door wolken. Alleen als we er om heen lopen zien we wat van de marmeren kolos.

Op de terugweg naar de iets lager gelegen 7de-eeuwse San Biagio-kerk, roept een man 'Ciao Sonia!' naar onze begeleidster. Hij zit in een innige omarming met een jongedame op een muurtje. 'In delitto flagrante', zegt Sonia tegen ons, zonder erg geschokt te lijken. De man is haar neef, maar de jongedame is niet zijn vaste vriendin, legt ze uit.

Honderden meters lager komen we in het

'In delitto flagrante', zegt Sonia tegen ons zonder erg geschokt te lijken dat ze haar neef met een vrouw ziet die niet zijn vaste vriendin is

charmante stadje Maratea, dat als bijnaam 'de stad van de 44 kerken' draagt. Maratea heeft een lange historie: in de achtste eeuw voor Christus vestigden zich hier al Griekse kolonisten, gevolgd door de Romeinen in de tweede eeuw voor Christus. Veel van de 44 kerken zijn dan ook bovenop de resten van Griekse en Romeinse tempels gebouwd. Ondanks het toerisme heeft het stadje zijn charme weten te bewaren met gezellige terrasjes en leuke winkeltjes. De trappen en stegen volgen nog steeds het middeleeuwse stratenplan en uiteraard wemelt het in het stadje van de kerken, waarvan er helaas vele intussen gesloten zijn.

Als we op een terras in de hoofdstraat even wat drinken, vraagt Sonia of ik een journalistieke opleiding heb gevolgd. Op mijn ontkennde antwoord, luidt haar volgende vraag: 'Oh, dus je hebt moeten betalen om deze baan te krijgen?' Enigszins verbaasd reageert ze op mijn uitleg dat dat in Nederland toch wat anders werkt dan in haar vaderland.

De kust van Maratea kan natuurlijk >

Onder: de Masseria Macchia; geheel onder: de San Biagio-kerk bij Maratea.
Rechterpagina: Matera.

het best bewonderd worden vanaf zee, dus de volgende ochtend schepen we in Porto di Maratea in voor een boottocht. Eerst noordwaarts, want we moeten nog een gast oppikken, Fulvio, een goede vriend van het echtpaar dat eigenaar is van de boot.

We varen langs baaitjes met kleine stukjes zandstrand, zoals de Spiaggia del Diavolo, zo genoemd omdat alleen de duivel deze moeilijk bereikbare plek zou kunnen bezoeken. Op een wat eenvoudiger toegankelijke plaats klimt Fulvio aan boord. In vloeiend Engels vertelt hij dat hij afkomstig is uit Napels en nu woonachtig in Milaan. 'Vroeger ging ik hier altijd met mijn ouders op vakantie, maar nu kom ik hier nog steeds ieder jaar een weekje *off season*. Omdat het toch wat afgelegen is, is de kust hier nog relatief rustig en authentiek.'

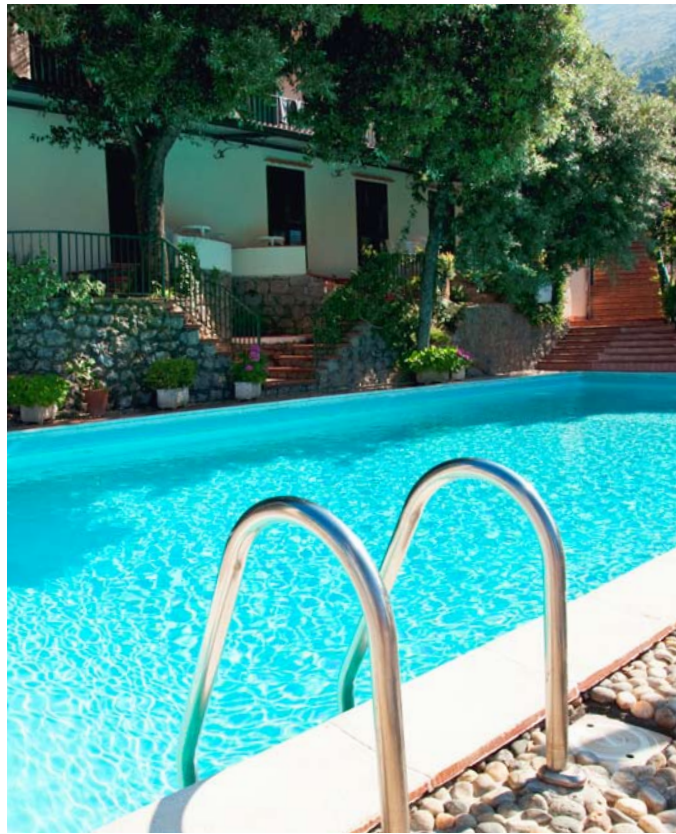
Schipbreuk

Inmiddels zijn we omgekeerd en varen nu richting Calabrië. Vlakbij het piepkleine eilandje Santo Janni, eerder een grote rots die uit zee steekt, legt schipper Enzo de boot even stil. Zijn vrouw, Mariangela, vertelt dat het in de Romeinse tijd een aanlegplaats was voor schepen. Maar door de gevaarlijke rotsen onder het watervlak leden nogal wat schepen schipbreuk en zijn er veel Romeinse resten gevonden. 'Iedereen hier in de buurt heeft dan ook wel een Romeinse vaas in huis. Behalve ik natuurlijk', zegt Mariangela met een brede glimlach.

Fulvio is de enige die de kans grijpt om een duik in zee te nemen en naar het eilandje te zwemmen, terwijl onze schipper de lunch voorbereidt. Weten we zeker dat we niet ook even willen zwemmen? 'Het water is hier erg schoon en Maratea mag zich al een aantal jaren verheugen in de toekenning van de *bandiera blu*', een keurmerk voor onder andere de kwaliteit van het water. Enzo blijkt een begenadigd kok en na een wel zeer uitgebreide lunch wil iedereen eerst even op het achterdek bijkomen, voordat we onze tocht langs de kust voortzetten.

Fulvio blijkt erg veel te weten van het landschap waar we aan voorbij varen. Van de wachttorens die ooit werden gebouwd >

om aanvallen van Saracenen vroegtijdig te signaleren en die nu verbouwd zijn tot luxe woningen, en een rots waarin het profiel van Neptunus te zien zou zijn, tot de reden waarom de Cristo met zijn rug naar Maratea staat. 'Anders zou hij met zijn rug naar de San Biagio hebben gestaan en dat kon natuurlijk niet, de kerk de rug toekeren.'

Matera

Rollende gele heuvels, onbarmhartig beschenen door de zon, leiden ons naar de bekendste stad van Basilicata: Matera. Vele malen gebruikt als decor voor bijbelse films, vanwege zijn vermeende gelijkenissen met het Jeruzalem van rond het begin van onze jaartelling, werd Matera echter op de kaart gezet door schrijver Carlo Levi. Wegens zijn anti-fascistische activiteiten werd Levi in 1935-1936 van Turijn verbannen naar Lucania. In 1945 verscheen zijn boek met herinneringen aan deze tijd, *Cristo si è fermato a Eboli* (Christus kwam niet verder dan Eboli). Levi vertelt daarin op aangrijpende wijze over de armoede, de leef-

Adembenemend is het uitzicht op de lichtgekleurde gebouwtjes in de felle zon, waarachter de Duomo oprijst

wijze en het karakter van de Lucani die door God verlaten lijken.

Zijn zus die hem een keer komt opzoeken in zijn ballingsoord, heeft eerst een stop gemaakt in Matera en is de Sassi ingelopen, de wijk met eeuwenoude, deels in de rotsen uitgehouwen woningen. 'Bijna alle kinderen hadden enorm grote gezwollen buiken en een gelig, door de malaria aangeast gezicht. (...) Het was alsof ik onder die verschroeiende zon was beland in een stad die door de pest getroffen was.'

75 Jaar later zijn de Sassi Unesco-werelderfgoed en de grote toeristische trekker van de stad. Door een boog op de Piazza Vittorio Veneto werpen we een eerste blik op de lager gelegen Sasso Barisano. Adembenemend is het uitzicht op de licht-

gekleurde gebouwtjes in de felle zon, waarachter de 13de-eeuwse Duomo oprijst (al enkele jaren gesloten wegens verbouwing). Het is nauwelijks voor te stellen dat dit Italië is.

Onze gids Amy neemt ons mee door de Sassi, maar eerst krijgen we een korte geschiedenisles. Wat nu de fancy Via Fiorentina is, was eens een rivier en daarna een open riool. 'Op het hoogtepunt hadden de Sassi 15-20.000 inwoners. Het sterftecijfer onder kinderen bedroeg vijftig procent, tbc was redelijk normaal en tot in de jaren veertig malaria ook.'

Levi's boek bracht de ellende onder de aandacht van de politiek. In 1952 werd besloten de Sassi te ontruimen en verhuisden de bewoners naar nieuwbouw in het 'nieuwe' Matera. De Sassi werden geres-taureerd en naast de hotels en restaurants wonen er nu weer zo'n 2000 mensen in dit inmiddels dure gedeelte van de stad.

Tijdens onze tocht door de Sassi bezoeken we enkele van de fraaie kerkjes, zoals de San Giovanni in Monterone, een klein doopkerkje dat verder alleen op de naam-

dag van San Giovanni open was. Enkele fraaie fresco's sieren de muren, zoals een 12de-eeuwse Cristo Pantocratore. Of de hoger gelegen Madonna dell'Idris, vanwaar je een prachtig uitzicht op Matera hebt. Natuurlijk kan ook een woning in originele staat bekeken worden, zij het dat deze van een relatief welgestelde familie is geweest, want er is de 'luxe' van een keukenhoek. Dan nog moet je er niet aan denken dat hier een hele familie leefde, samen met hun beesten die door de leefruimte naar de dieper in de rots uitgehouwen 'stal' werden geleid.

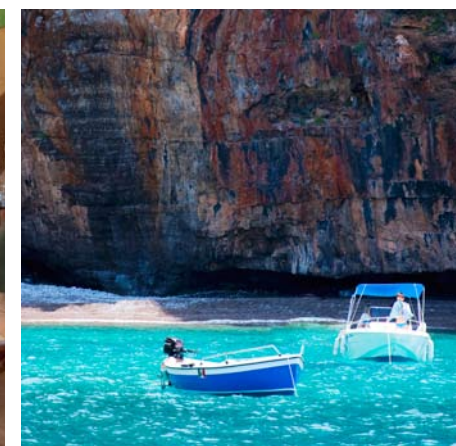
Chiese rupestre

Waar de Sassi eindigen, stroomt door een kloof de Gravina di Matera, en aan de andere zijde rijzen heuvels op. Op het eerste gezicht lijkt het alsof de dorre, rotsachtige heuvels niets te bieden hebben, maar hier bevindt zich een van de andere bijzondere attracties van de stad: het Parco delle Chiese Rupestre, dat ook tot het Unesco-werelderfgoed behoort. Sinds het neolithicum zijn de rotsen van Matera

permanent bewoond, een van de redenen voor de toekenning van de titel.

Het bijzonderst zijn echter de middel-eeuwse *chiese rupestre*, veelal piepkleine rotskerken van slechts enkele vierkante meters, die alleen op de naamdag van de heilige open waren. Volgens de jongste tellingen zijn het er zo'n 160. Rijke inwoners lieten zich er ook graag begraven, want >

Linkerpagina: hotel Villa del Mare in Aquafredda; de Madonna dell'Idris in Matera. Onder: een woning in de Sassi.

TIPS & ADRESSEN

INFORMATIE

Algemene informatie over Basilicata met een overzicht van tour operators www.visitbasilicata.nl. Website van de VVV www.aptbasilicata.it.

AUTOHUUR

Bij Sunny Cars zijn de prijzen all-in zodat je niet voor verrassingen komt te staan. Sunny Cars bemiddelt wereldwijd in huurauto's op meer dan 5000 vakantiebestemmingen in ruim 90 landen. Tel. 023 5699696, www.sunnycars.nl.

IONISCHE KUST

• Masseria Macchia & Relais San Pio

Sympathieke accommodatie met restaurant, bioscoop, zwembad en privé-strand. *C/da Macchia, Marina di Pisticci.* Tel. +39 0835 582193, www.naturgest.it.

TYRREENSE KUST

• Hotel Villa del Mare

Mooi gelegen, prima viersterrenhotel met zwembad, privéstrand en een fraai terras in een van de dorpjes die bij Maratea horen. *Via Nazionale, Acquafredda di Maratea.* Tel. +39 0973 878007, www.hotellivelladelmare.com.

• B&B Tenuta Palmieri

De eigenaren van deze B&B hebben ook een zeiljacht waarop trips geboekt kunnen worden. *Cersuta di Maratea,* tel. +39 345 1826573, www.costadimaratea.com/infopoint/tenutapalmieri.

• Ristorante da Cesare

Groot restaurant met mooi terras. Goed eten voor een uitstekende prijs, voornamelijk visgerechten. *Cersuta di Maratea.* Tel. +39 0973 871840.

MATERA

• Locanda di San Martino

Fraai hotel met termen in de Sassi van Matera. Het grootste deel van de kamers bevindt zich in grotten. *Via Fiorentini 71, Matera.* Tel. +39 0835 256600, www.locandisanmartino.it.

• Ristorante Nadi

Goed, karakteristiek restaurant met terras op een prachtige plek in de Sassi. *Via Fiorentini 1/3, Matera.* Tel. +39 0835 332892, www.ristorantenadi.com.

• L'Arturo

Delicatessenzaak waar je ook heerlijke broodjes kunt eten. *Piazza del Sedile 15, Matera.* Tel. +39 0835 330678, www.larturo.it.

• La Bottega del Fischietto

Al meer dan 100 jaar worden hier met de hand de typische terracotta fluitjes van de streek gemaakt in allerlei vormen, van vogeltjes tot Berlusconi. *Via B. Buozi 131-136, Matera.* Tel. +39 0835 310987.

• Casa Grotta del Casalnuovo

'Luxe grotwoning in originele stijl in de Sassi. *Rione Casalnuovo 308, Matera.* www.casagrottamatera.com.

• MUSMA

Museum met moderne beeldhouwkunst. *Palazzo Pomarici, Via San Giacomo, Matera* www.musma.it.

zo vonden ze wat chiquer de eeuwige rust: in een kerk in plaats van op een begraafplaats. Met wat klauterwerk komen we langs enkele van de kerkjes, zoals de Madonna delle Tre Porte waarin zich een 13de-eeuwse fresco van de Madonna met kind bevindt.

Een muziekkapel heeft 's avonds plaatsgenomen op de Piazza Vittorio Veneto. Op de gezellige deuntjes wordt gedanst en zelfs een bruidspaar stopt even om te kijken. Overal zijn kleine lichtjes aangebracht op het plein en de naburige straten en er zijn dranghekken geplaatst. Matera staat aan de vooravond van zijn jaarlijkse feest van de Madonna della Bruna. Een beeld van de Madonna wordt tijdens deze processie op een wagen bekleed met papier maché door de stad vervoerd, met als eindpunt de Duomo. Zodra de Madonna in veiligheid is gebracht, breekt er een bijzonder spektakel los. De omstanders rukken de kar aan flarden en iedereen probeert een stukje papier te bemachtigen, wat geluk zou brengen. En daarna is het natuurlijk tijd voor feest en vuurwerk.

Ons is het niet gegeven het feest bij te wonen, de volgende ochtend moeten we weer vertrekken. Waar eens waarschijnlijk een hele familie woonde, getroffen door ziekte, armoede en honger, bevindt zich nu mijn luxueuze slaapkamer, midden in de betoverende Sassi.

Christus is uiteindelijk gelukkig toch nog een stuk verder gekomen dan Eboli. ♦